

جایگاه اسرائیل در سیاست منطقه ای ترکیه

سرویس ترکیه/خبرگزاری آران
 خبرگزاری آران / سرویس ترکیه : اسلام تایمز- پس از حمله یک مهاجم اسرائیلی به سفارت ترکیه و طرح سناریوهای متعدد در این زمینه بار دیگر موضوع روابط دو طرف با یکدیگر مورد توجه رسانه های جهان قرار گرفت.

حمله به دفتر نمایندگی ترکیه در تل آویو توسط فردی که گفته می شود طی سال های گذشته دارای روابطی با سرویس های اطلاعاتی رژیم صهیونیستی بوده و مشکوک بودن این مسئله به دخالت مقامات اسرائیلی در آن، موجب طرح سناریوهای گوناگونی شد که در فضای کنونی حاکم بر روابط آنکارا- تل آویو قابل توجه می نماید. با توجه به تحولات اخیر در منطقه، روابط آنکارا- تل آویو که گفته می شود در زمره روابط راهبردی خاورمیانه قرار دارد، نیازمند بازتعریف مؤلفه های کنش خارجی از سوی ترکیه و رژیم صهیونیستی است. به بیان دیگر، فرآیند و نظام تعاملات دو طرف با توجه به فضای جدید ایجاد شده و تحول در دیدگاه های سیاست خارجی به خصوص در نزد مقامات ترک، دیگر کارایی گذشته را ندارد. توجه به نقاط عطف به وجود آمده در روابط دو طرف نشان می دهد که ترکیه و رژیم صهیونیستی به وضوح در حال فاصله گرفتن از یکدیگر هستند.

سناریوهای جدید در روابط سیاسی
 آخرین نقطه عطف در روابط دو طرف موضوع حمله نیروهای نظامی رژیم اشغالگر قدس به کشتی های کاروان آزادی بود که پس از اعلام کشته شدن 9 نفر از اتباع ترکیه در جریان این حمله، با واکنش شدید مقامات ترک همراه شد. علاوه بر این؛ تجمع خودجوش شماری از مردم مسلمان این کشور و اعلام اعتراض شدید و همراه با سنگ پرانی به ساختمان سفارت رژیم اشغالگر قدس؛ دوباره روابط دو طرف موضوع حمله نیروهای نظامی رژیم اشغالگر قدس به کشتی های کاروان آزادی بود که پس از اعلام کشته شدن 9 نفر از اتباع ترکیه در جریان این حمله، با واکنش شدید مقامات ترک همراه شد. «خشم ترک های مسلمان از اقدامات صهیونیست ها را برانگیخت. یکی از سناریوهایی که در خصوص حمله به سفارت ترکیه مطرح شده است؛ این فرضیه را قوت می بخشد که این اقدام را می توان به نوعی عملی تلافی جویانه به شمار آورد که با هماهنگی مقامات اسرائیلی و با هدف اعاده حیثیت برای صهیونیست ها، صورت گرفته است.

سفارت رژیم صهیونیستی در کشورهای مختلف به خصوص در کشورهای اسلامی همواره با بیشترین تهدیدهای امنیتی روبرو بوده است و تجمع در مقابل سفارت این رژیم در کشورهایی مانند ترکیه تا حدی وجهه سیاسی این رژیم را متأثر از خود ساخته است.

اقدام اخیر می تواند به عنوان اهرم فشاری برای درنظر گرفتن تدابیر امنیتی بیشتر از سوی مقامات ترک در قبال نمایندگی های سیاسی رژیم اشغالگر قدس مورد توجه قرارگیرد که تا حدی احیای وجهه اسرائیل در جامعه سیاسی و مدنی ترکیه را دنبال می کند.

فرضیه دیگر در این خصوص، به دست آمدن ابزار اعمال فشار بر آنکارا است که رسانه های حامی رژیم صهیونیستی با استفاده تبلیغاتی از موضوعات این چنینی به دنبال فضا سازی در جهت بهبود و عادی سازی روابط با ترکیه هستند مقامات صهیونیستی به دنبال به وجود آوردن تب و تاب تازه در روابط با ترکیه هستند تا به نوعی در فضای تازه، روابط خود را بهبود بخشند.

آنچه مشخص است اینکه راکد ماندن روابط بدین شکل و در فضای تنش آلود کنونی باعث کهنه شدن اختلافات شده و با گذشت زمان روابط دو طرف را متأثر خواهد ساخت.

سناریوی دیگر با اشاره به مسئله به وجود آمدن «کمپین ها» یا جریان های حمایتی اجتماعی برای تأثیرگذاری بر رفتارهای ترکیه؛ هدف این کمپین ها را اعمال فشار بر آنکارا است که رسانه های حامی رژیم صهیونیستی؛ موضوع حمله به سفارت ترکیه و بعد رسانه ای آن را می توان تلنگری به آنکارا برای تغییر در تاکتیک های سیاسی این کشور معرفی کرده است.

پس از بالا گرفتن اختلافات آنکارا و تل آویو و گسترش سریع روابط «سناریوی دیگر با اشاره به مسئله به وجود آمدن «کمپین ها» یا جریان های حمایتی اجتماعی برای تأثیرگذاری بر رفتارهای ترکیه؛ هدف این کمپین ها را اعمال فشار بر آنکارا برای تغییر در تاکتیک های سیاسی این کشور معرفی کرده است.

پرونده هسته ای و تحریم های ضدایرانی؛ از سوی منابعی مانند «فایننشال تایمز» به مسئله اولتیماتوم آمریکا به ترکیه اشاره شد که از این کشور خواسته شده تا موضع خود را در قبال جمهوری اسلامی ایران مشخص کند که در غیر این صورت با تحریم های تسلیحاتی کاخ سفید روبرو خواهد شد.

در راستای فشارهای هدایت شده غرب در خصوص روابط با ایران و همچنین رژیم صهیونیستی؛ موضوع حمله به سفارت ترکیه و بعد رسانه ای آن را می توان تلنگری به آنکارا در نظر گرفت که به دنبال متوجه ساختن مقامات ترک به جریانات سازمان یافته شبکه ای؛ رسانه ای و تبلیغاتی علیه این کشور است.

ورای طرح این فرضیات می توان به جرات گفت که در زمان حاضر یکی از مهمترین نگرانی های سیاست خارجی اسرائیل نزدیک شدن روابط با ترکیه به نقطه غیرقابل بازگشتی است که این رژیم را از تنها شریک منطقه ای اش جدا خواهد ساخت.

البته نمی توان منکر این مسئله بود که ترکیه نیز طی سال های گذشته منافع ویژه ای در روابط با رژیم صهیونیستی داشته و کارکردهای به خصوصی را در این روابط جست وجو کرده است؛ اما به نظر می رسد در سیاست ها و راهبردهای جدید ترکیه در منطقه، نقش کم رنگ تری نسبت به قبل برای تل آویو تعریف شده است.

نگاهی به روابط ترکیه و اسرائیل
 پس از شکل گیری جمهوری ترکیه؛ اولویت نخست سیاست خارجی این کشور، حرکت به سوی غرب بود و پس از جنگ جهانی دوم، ترکیه به عنوان عضوی از بلوک غرب و با توجه به موقعیت جغرافیایی در جنوب کشور ابرقدرت بلوک رقیب یعنی شوروی؛ مورد توجه کشورهای غربی به ویژه ایالات متحده قرار گرفت و به عنوان متحد استراتژیک غرب شناخته شد.

اگرچه با فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و پایان دوران دوقطبی در نظام بین الملل جایگاه ترکیه در نزد کشورهای غربی دچار دگرگونی ماهیتی شد؛ اما نفوذ و نقش این «دوستان بحث پیوستن ترکیه به اتحادیه اروپا از عمده ترین مباحث سیاست خارجی این کشور محسوب شده و در سال های اخیر مورد توجه بیشتری قرار گرفته است تا جایی که پیوستن به اتحادیه اروپا به گفتمان حاکم در سیاست خارجی ترکیه در جهت حرکت این کشور به سمت اروپا تبدیل شده است. «دوستان بحث پیوستن ترکیه به اتحادیه اروپا به گفتمان حاکم در سیاست خارجی ترکیه در جهت حرکت این کشور به سمت اروپا تبدیل شده است.

استقلال یافته در قفقاز و آسیای مرکزی؛ نقش ترکیه در منطقه خاورمیانه و روابط ویژه این کشور با اسرائیل و نیز عضویت ترکیه در ناتو؛ همگی در بازتعریف جایگاه جدید آنکارا در نزد قدرت های جهانی موثر بوده و موجب تجدید اهمیت اتحاد استراتژیک این کشور با کشورهای اروپایی و آمریکایی شده است.

پس از حمله آمریکا به افغانستان و عراق در سال های 2001 و 2003 میلادی؛ جایگاه آنکارا در نزد ایالات متحده ابعاد جدیدی یافت، نقش ترکیه و نفوذ فرهنگی این کشور در افغانستان که در امتداد فرهنگی کشورهای آسیای مرکزی قرار گرفته؛ حضور نیروهای ترکیه در چارچوب نیروهای ناتو در افغانستان و نیز نقش این کشور در بازسازی افغانستان در کنار همسایگی ترکیه با عراق و وجود تهدیدات عمده علیه آنکارا در عراق پس از اشغال؛ نظیر وجود گروه های تروریستی مانند «پ ک ک» در شمال این کشور و امکان خودمختاری و استقلال کردهای این منطقه که برانگیزاننده تهدیدات جدی امنیتی علیه ترکیه است؛ به رابطه آمریکا و ترکیه در منطقه وجهه ای جدید بخشیده است. به طور کلی نیز ترکیه همواره در مناقشات و بحران های بین المللی، تکیه گاه مناسبی برای جهان عرب و آمریکا بوده است.

بحث پیوستن ترکیه به اتحادیه اروپا از عمده ترین مباحث سیاست خارجی این کشور محسوب شده و در سال های اخیر مورد توجه بیشتری قرار گرفته است تا جایی که پیوستن

به اتحادیه اروپا به گفتمان حاکم در سیاست خارجی ترکیه در جهت حرکت این کشور به سمت اروپا تبدیل شده است. به طور کلی تا پیش از این همواره مسایل و روابط منطقه ای ترکیه در مقابل رابطه با غرب؛ در درجه دوم اهمیت سیاست خارجی این کشور قرار داشته است. در سال 1996؛ به دنبال شکل گیری جنبش فکری اسلامی در قالب حزب «رفاه» از یک طرف و سرخوردگی دولتمردان ترک به علت پذیرفته نشدن ترکیه در جامعه اقتصادی اروپا؛ برای اولین بار مقامات رسمی «تدوین» به قدرت رسیدن اسلامگرایان نوین ترکیه در قالب حزب «عدالت و توسعه» از هشت سال پیش تاکنون، به تدریج تأثیرات خود را بر رویکردهای گوناگون این کشور نشان داده است. دولت کنونی ترکیه با پی گیری هوشمندانه ترین سیاست ممکن تا زمان تثبیت جایگاه حزب عدالت و توسعه در دستگاه حاکمیت این کشور در صحنه داخلی از به وجود آمدن کوچکترین حساسیت و اصطکاک با نهادهای دیگر در بدنه حاکمیت مانند ارتش و دستگاه قضایی سکولار اجتناب ورزید. «تدوین» ترک اذعان کردند که این کشور با وجود پذیرش برخی ارزش ها و سنت های اروپایی؛ یک کشور خاورمیانه ای و مسلمان است. به عبارت دیگر؛ برای اولین بار پافشاری بر هویت اروپایی ترک ها کنار گذاشته شد اگرچه این تغییر موضع مقطعی بود اما موجب توجه بیشتر این کشور به منطقه خاورمیانه شد. به دنبال نیازی که این کشور برای داشتن روابط منطقه ای در دهه 90 احساس کرد؛ به تدریج یک سلسله اصول در سیاست خارجی به منظور تعریف سیاست منطقه ای خود تدوین کرد که مهمترین آنها عبارتند از: 1- پرهیز از مداخله در امور داخلی کشورهای خاورمیانه 2- توسعه روابط دوجانبه با همه کشورهای منطقه 3- بیشینه کردن تجارت و روابط اقتصادی با کشورهای منطقه تفکیک مسئله روابط خاورمیانه ای از نقش ترکیه در میان متحدان غربی خود 5- حفظ موازنه و تعادل در برخورد بامسئله فلسطین و اسرائیل در جهت حمایت بیشتر از حقوق فلسطینیان. خاورمیانه همواره آستان تحولات و رویدادهای گوناگون و مهمی بوده است، به همین سبب موقعیت و مسائل منطقه ای نیز در سیاست خارجی ترکیه دارای جایگاه ویژه ای است. رابطه این کشور با اسرائیل، تشکیل دهنده بخشی از سیاست خارجی ترکیه است و ترکیه نخستین کشور مسلمانی است که اسرائیل را در مارس 1949 به رسمیت شناخت و از آن زمان تاکنون دارای یکی از پایدارترین روابط با این رژیم در منطقه بوده است. روابطی که در طول سالیان گذشته تعامل این کشور را با کشورهای غربی منطقه و نیز جمهوری اسلامی ایران متأثر ساخته است. اگرچه روابط ترکیه و رژیم اشغالگر قدس از آغاز دارای فراز و نشیب های بسیاری بوده است؛ اما می توان این روابط را تا پیش از به وجود آمدن شرایط جدید؛ روابطی در حال گسترش دانست. چنانکه با وجود روی کار آمدن دولت های اسلامگرایی چون دولت حزب رفاه، جایگاه و وزن اسرائیل در روابط خارجی ترکیه دستخوش تغییر گسترده و چندانی نشد. تکیه بر سیاست منطقه ای به قدرت رسیدن اسلامگرایان نوین ترکیه در قالب حزب «عدالت و توسعه» از هشت سال پیش تاکنون، به تدریج تأثیرات خود را بر رویکردهای گوناگون این کشور نشان داده است. دولت کنونی ترکیه با پی گیری هوشمندانه ترین سیاست ممکن تا زمان تثبیت جایگاه حزب عدالت و توسعه در دستگاه حاکمیت این کشور در صحنه داخلی از به وجود آمدن کوچکترین حساسیت و اصطکاک با نهادهای دیگر در بدنه حاکمیت مانند ارتش و دستگاه قضایی سکولار اجتناب ورزید. پایان پیام.